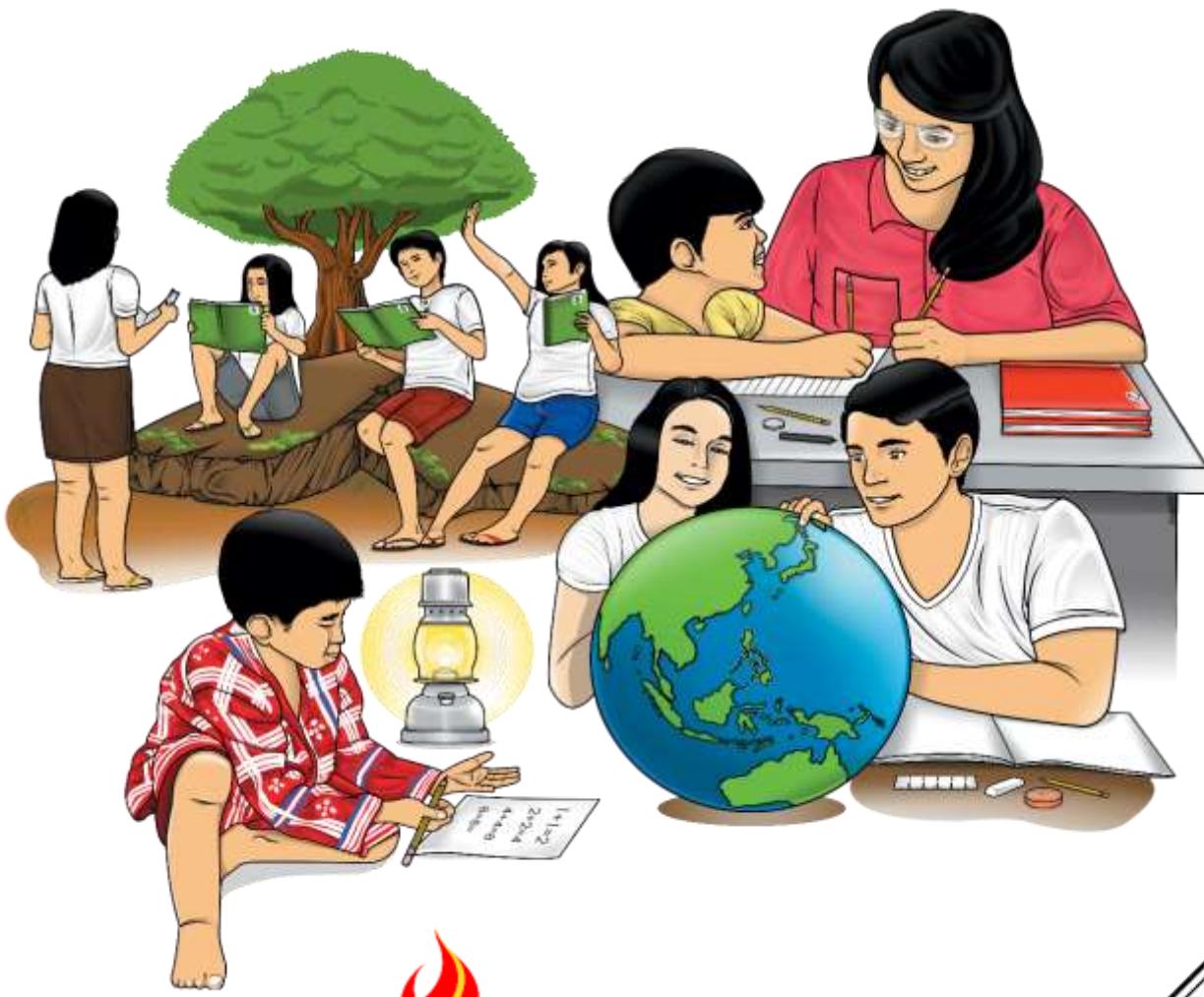

Edukasyon sa Pagpapakatao

Ikaapat na Markahan – Modyul 52
Angkop na Kilos sa Pagsupil ng Karahasan sa Paaralan

Edukasyon sa Pagpapakatao – Ikawalong Baitang

Alternative Delivery Module

Ikaapat na Markahan – Modyul 52: Angkop na Kilos sa Pagsupil ng Karahasan sa Paaralan

Unang Edisyon, 2020

Isinasaad sa **Batas Republika 8293, Seksyon 176** na: Hindi maaaring magkaroon ng karapatang-sipi sa anomang akda ang Pamahalaan ng Pilipinas. Gayunpaman, kailangan muna ang pahintulot ng ahensiya o tanggapan ng pamahalaan na naghanda ng akda kung ito ay pagkakitaan. Kabilang sa mga maaaring gawin ng nasabing ahensiya o tanggapan ay ang pagtakda ng kaukulang bayad.

Ang mga akda (kuwento, seleksyon, tula, awit, larawan, ngalan ng produkto o *brand name*, tatak o *trademark*, palabas sa telebisyon, pelikula, atbp.) na ginamit sa modyul na ito ay nagtataglay ng karapatang-ari ng mga iyon. Pinagsumikapang matunton ang mga ito upang makuhang pahintulot sa paggamit ng materyales. Hindi inaangkin ng mga tagapaglathala at mga may-akda ang karapatang-aring iyon. Ang anumang gamit maliban sa modyul na ito ay kinakailangan ng pahintulot mula sa mga orihinal na may-akda ng mga ito.

Walang anumang parte ng materyales na ito ang maaaring kopyahin o ilimbag sa anumang paraan nang walang pahintulot sa Kagawaran.

Initiativa ng Kagawaran ng Edukasyon

Kalihim: Leonor Magtolis Briones

Pangalawang Kalihim: Diosdado M. San Antonio

Mga Bumuo sa Pagsusulat ng Modyul

Manunulat: Megie M. Lillo

Patnugot: Emelinda L. Raza, Michael C. Paso

Tagasuri: Elizabeth M. Ysulan, Julius P. Tesiorna, Alejandro M. Saclolo, Jr., Joris E. Ecoben, Jezzine F. Salar, Rashiel Joy F. Lepaopao, John Rey C. Clarion

Tagaguhit: Mark Lorenz C. Luib, Alim V. Eviota, Merlinda Malimit

Tagalapat: Mark Lorenz C. Luib, Nerissa Ga, Paul Andrew A. Tremedal

Tagapamahala: Francis Cesar B. Bringas, Isidro M. Biol, Jr., Maripaz F. Magno, Josephine Chonie M. Obseñares, Lope C. Papeleras, Michael C. Paso, Juan Jr. L. Espina

Inilimbag sa Pilipinas ng Kagawaran ng Edukasyon – Rehiyon ng Caraga

Office Address: Teacher Development Center, J.P. Rosales Avenue,
Butuan City, Philippines 8600

Telefax: (085) 342-5969

E-mail Address: caraga@deped.gov.ph

8

Edukasyon sa Pagpapakatao

**Ikaapat na Markahan – Modyul 52
Angkop na Kilos sa Pagsupil ng
Karahasan sa Paaralan**

Paunang Salita

Ang Self-Learning Module o SLM na ito ay maingat na inihanda para sa ating mag-aaral sa kanilang pag-aaral sa tahanan. Binubuo ito ng iba't ibang bahagi na gagabay sa kanila upang maunawaan ang bawat aralin at malinang ang mga kasanayang itinakda ng kurikulum.

Ang modyul na ito ay may inilaang Gabay sa Guro/Tagapagdaloy na naglalaman ng mga paalala, pantulong o estratehiyang magagamit ng mga magulang o kung sinumang gagabay at tutulong sa pag-aaral ng mga mag-aaral sa kani-kanilang tahanan.

Ito ay may kalakip na paunang pagsusulit upang masukat ang nalalaman ng mag-aaral na may kinalaman sa inihandang aralin. Ito ang magsasabi kung kailangan niya ng ibayong tulong mula sa tagapagdaloy o sa guro. Mayroon ding pagsusulit sa bawat pagtatapos ng aralin upang masukat naman ang natutuhan. May susi ng pagwawasto upang makita kung tama o mali ang mga sagot sa bawat gawain at pagsusulit. Inaasahan namin na magiging matapat ang bawat isa sa paggamit nito.

Pinapaalalahanan din ang mga mag-aaral na ingatan ang SLM na ito upang magamit pa ng ibang mangangailangan. Huwag susulatan o mamarkahan ang anumang bahagi ng modyul. Gumamit lamang ng hiwalay na papel sa pagsagot sa mga pagsasanay.

Hinihikayat ang mga mag-aaral na makipag-ugnayan agad sa kanilang guro kung sila ay makararanas ng suliranin sa pag-unawa sa mga aralin at paggamit ng SLM na ito.

Sa pamamagitan ng modyul na ito at sa tulong ng ating mga tagapagdaloy, umaasa kami na matututo ang ating mag-aaral kahit wala sila sa paaralan.

Aralin

1

Angkop na Kilos sa Pagsupil ng Karahasan sa Paaralan

“Ang mga taong nagmamahal sa kanilang sarili, hindi nakakasakit sa ibang tao. Kung mas kinamumuhian natin ang ating sarili, mas gusto nating magdusa ang iba”.

- Dan Pearce

Alamin

Sa modernong panahon, may mga magagawa ang tao upang maiwasan at masupil ang karahasan sa kani-kaniyang kinalalagyan. Ang mga taong nagnanais ng kapayapaan ay hindi lamang naghahangad ng kawalan ng kaguluhan, bagkus natututong makipagtulungan sa pagkakaroon ng alternatibong pagtugon sa karahasan.

Sinasabing sa sarili nagsisimula ang pagkakaroon ng isang ligtas na pamayanan. Naitanong mo na ba sa iyong sarili kung nakakatulong ka sa pag-iwas at pagsugpo ng karahasan upang maging ligtas ang iyong pamayanan? Bilang kabataan, alam mo ba ang angkop na kilos kung paano maiwasan at sugpuin ang karahasan sa paaralan?

Maaaring sa iyong edad ngayon ay may iilang ideya at paraan ka sa pag-iwas sa kaguluhan at karahasan. Ganoon pa man ay sikapin mong mapagtagumpayan ang modyul na ito upang magabayan ka pang lalo sa angkop na kilos na dapat maisagawa at maipakita upang makamit ang katiwasayan sa loob ng silid-aralan at sa paaralan, sa kabuoan.

Sa modyul na ito ay malilinang ang kasanayang pampagkatuto na:

- a. Naisasagawa ang mga angkop na kilos upang maiwasan at masupil ang mga karahasan sa kanyang paaralan. EsP8IPIVd-14.4

Subukin

Panuto: Basahin at unawaing mabuti ang tanong sa bawat bilang at piliin ang letra ng tamang sagot.
Isulat ang inyong mga sagot sa sagutang papel.

1. Alin sa sumusunod ang angkop na kilos para makaiwas at makasusupil ng karahasan sa paaralan?
 - A. manlait ng kapwa
 - B. mag-imbento ng kwento
 - C. magpakita ng kabutihang loob
 - D. manuntok upang ipagtanggol ang sarili
2. Paano masusupil at maiwasan ang mga karahasan sa paaralan?
 - A. isipin lamang ang sarili
 - B. pagsasarili sa problema
 - C. pag-usapan ang kaklase
 - D. pakikinig sa pangaral ng magulang
3. Nakita mong kinukutya ng iyong kaibigan ang isang mag-aaral dahil ito ay sobrang payat, ano ang nararapat mong gawin?
 - A. manahimik at huwag ng makialam
 - B. susuportahan ang kaibigan sa ginawa
 - C. suntukan ang nangungutya sa mag-aaral
 - D. pagsabihan ang kaibigan na mali ang kaniyang ginawa
4. Bilang **Student Leader** na tagapagsulong ng **Anti-Bullying Act**, ano ang pinakamainam na gawin para sa mag-aaral na nangungutya sa batang may kapansanan?
 - A. pagbayarin ng multa sa pangungutyan ginawa
 - B. turuan ng leksyon ang kinukutya at ang nangungutya
 - C. ipagbigay-alam sa **Guidance Counselor** upang mapangaralan
 - D. sabihan siyang huwag na lang pumasok para hindi niya ma-**bully** ang mag-aaral na may kapansanan
5. Alin sa mga sumusunod ang nagpapakita ng pagmamahal sa kapwa na magiging daan upang makaiwas o masupil ang karahasan sa paaralan?
 - A. bigyan ng pagkain ang kaklase
 - B. aawayin ang mambubulas sa kaklase
 - C. pagbbitaw ng masasakit na salita sa kaklase
 - D. hindi sila pakialaman upang walang gulong mangyari

6. Ano ang pinakamabisang magagawa ng mga awtoridad sa paaralan upang masupil ang pambu-bully?
- suspindihin ang nambu-bully sa paaralan
 - papaglinisin sa school ground ang nambu-bully para magtanda
 - hindi tatanggapin sa paaralan ang mga estudyanteng nambu-bully
 - maglatag ng kaukulang programa para masupil ang pambu-bully sa paaralan
7. Narinig ni Lyca na may balak ang matalik na kaibigang si Jane na hilahin ang buhok ng kaklase kaya sinaway niya ito at pinayuhan kaya hindi naituloy ang masamang balak nito. Alin sa mga pahayag ang patunay na naisagawa ni Lyca na masupil ang posibleng mangyaring karahasan sa paaralan?
- Pagsaway at pagpayo sa kaibigan.
 - Pinapagalitan ang kaibigan sa masamang balak nito.
 - Pagtulong sa kaibigan na hilahin ang buhok ng kaklase.
 - Ipinagbigay-alam niya sa guro ang balak ng kanyang kaibigan.
8. Si Athena ay biglang sinampal ng kanyang kaklaseng si Jen sa kadahilanan na hindi niya alam. Ano kaya ang dapat gawin ni Athena upang maiwasan ang karahasan?
- Pasasalamatang si Jen.
 - Sasampalin din niya ito.
 - Matuwa sa ginawa ng kapwa.
 - Kakausapin si Jen ng masinsinan.
9. Pumunta ang Nanay ni Jade sa paaralan upang ibigay ang naiwang baon nito at nasaksihan niyang inaaway ng grupo ng kalalakihan ang kanyang anak. Ano kaya ang maaaring hakbang na gawin ng Nanay ni Jade?
- dalhin sa **police station** at ireklamo
 - makipag-ugnayan sa guidance counselor ng paaralan
 - pagsabihan ang grupo ng masasakit na salita para magtanda
 - paghahampasin ang mga estudyanteng nagpapaiyak sa kanyang anak
10. Nakita mong nilagyan ng dahon ng saging ang bag ng isa mong kaklase. Ano ang pinakamainam na gawin sa ganitong sitwasyon upang matigil ang karahasan sa iyong kaklase?
- hayaan ang salarin sa kaniyang ginawa
 - ipagbigay-alam sa guro ang tunay na nangyari
 - tatahimik na lang at magpanggap na walang nakita
 - tutulong sa paglagay ng dahon ng saging sa bag nito

11. Nang ikaw ay palabas na ng silid-aranan, nakita mong kinandado ng iyong mga kaklase ang pintuan kahit may ibang kaklase pang nasa loob na naglilinis ng palikuran. Agad namang nagsitakbuhan ang mga ito palayo. Ano ang nararapat mong gawin upang matigil ang karahasanan?

- A. batuhin ng tsinelas ang kaklase
- B. susuntukan ang nagsara ng pinto
- C. sigawan ang mga kaklaseng nagsitakbuhan
- D. buksan ang pinto ng palikuran at palabasin ang kaklase

12. Likas na mabait si Naomi kahit na pinapahiya siya ni Jam sa loob ng silid-aranan. Hindi ito umiimik at umiiwas na lamang. Nakita ng guro ang ginawa ni Jam kay Naomi, ano ang nararapat na gawin ng guro upang hindi magpatuloy ang maling ginawa ni Jam?

- A. Papaluin si Jam sa harap ng klase.
- B. Pauuwiin nalang si Jam sa kanilang bahay.
- C. Ipaunawa kay Jam na mali ang kanyang ginawa.
- D. Ipapahuli agad sa pulis si Jam para ito ay magtanda.

13. Habang ikaw ay nagsusulat ng iyong takdang aralin, biglang hinablot ang iyong kuwaderno. Ano ang iyong gagawin upang hindi na magkaroon ng gulo?

- A. sisigawan ang kaklase nang malakas
- B. susuntukan ang kaklase dahil sa inis
- C. ngingiti na lamang at ibigay na lang sa kanya ang kuwaderno
- D. mahinahon na kakausapin ang kaklase at kukunin ang kuwaderno

14. Kasalukuyan kang nag-uulat sa harap ng klase, bigla kang nakarinig ng panlilibak mula sa iyong kaklase. Ano ang nararapat mong gawin upang makaiwas sa karahasanan?

- A. gagantihan ang kaklase
- B. pagagalitan siya sa harap ng klase
- C. hahayaan mo na lang silang manlibak
- D. iiyak at hindi nalang itutuloy ang pag-uulat

15. Alin sa mga pahayag ang nagpapakita ng angkop na kilos bilang patunay sa pag-iwas ng karahasanan sa paaralan?

- A. pananakit ng kapwa
- B. maayos na pakikitungo sa kapwa
- C. paggamit ng ipinagbabawal na gamot
- D. pagbabitaw ng masasakit na salita sa iba

Ngayon, subukin sa **Balikan** ang natutunan mo sa nakaraang modyul upang hindi ka mahirapan sa pag-unawa sa konseptong tatalakayin sa panibagong aralin. Alam kong kayang-kaya mo ito kaya't ngayon pa lang binabati na kita.

Balikan

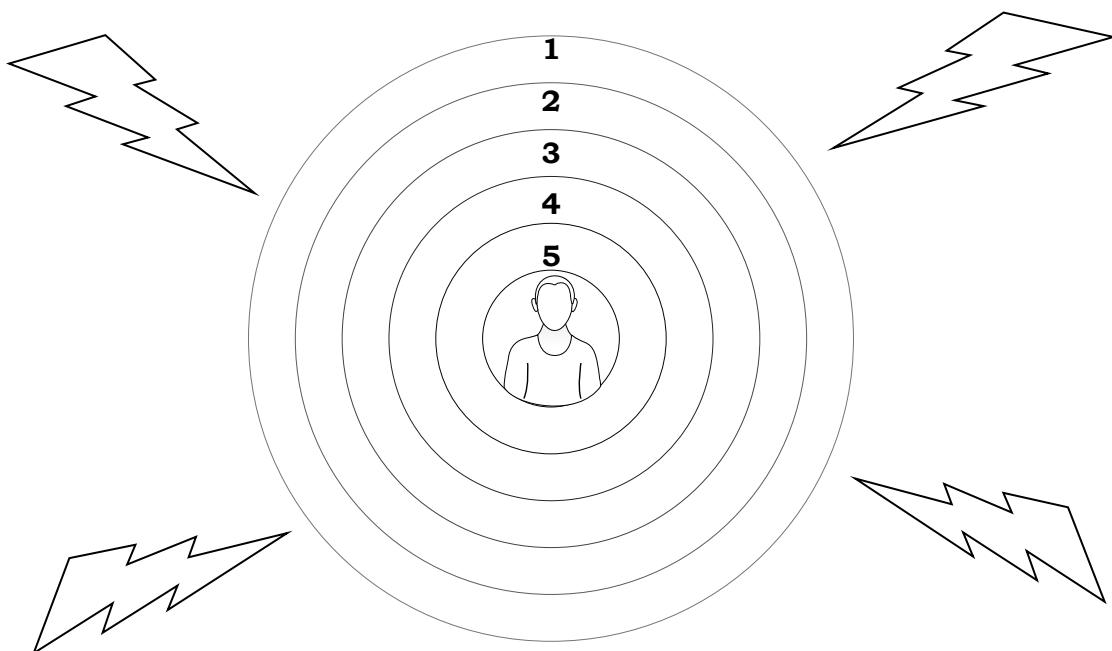
Gawain 1: Paraan o Karahasan?

Panuto: Iguhit ang kung ang pahayag ay nagpapakita ng paraan sa pag-iwas ng anumang karahasan sa paaralan at naman kung hindi. Isulat ang sagot sa sagutang papel.

1. Hihimukin ang mga kaklase na sumali sa fraternity.
2. May disiplina sa sarili at umiiwas sa gulo.
3. May malasakit at respeto sa kapwa.
4. Marunong humingi ng tawad kapag nakagawa ng mali sa ibang tao.
5. Mapagmataas at mapanlamang sa iba.

Gawain 2: Tungkulin ng Tao!

Panuto: Isulat sa loob ng bilog ang mga tungkulin ng tao kaugnay sa pag-iingat sa buhay sa anumang pagkakasunod-sunod. Sa tulong ng **graphic organizer**, isulat ang sagot sa sagutang papel. Ang susunod na rubrik ay gabay para sa pagmamarka ng ginawa.

Kung iyong isasaayos ang tungkulin ng tao mula sa pinakamahalaga, ano ang iyong uunahin? Ano naman ang iyong ihuhuli? Ipaliwanag ang iyong pinili.

RUBRIK SA PAGMAMARKA NG GINAWA

Pamantayan	Napakahusay (10 puntos)	Katamtaman (7 puntos)	Kailangan pa ng kasanayan (3 puntos)	Puntos
Pagkakompleto ng tugon sa gawain	Kompleto ang impormasyong isinulat sa tugon sa gawain.	May kulang na impormasyong isinulat sa tugon sa gawain.	Lubhang kulang ang impormasyong isinulat sa tugon sa gawain.	
Kawastohan ng sagot	Wasto ang mga impormasyong isinulat sa tugon sa diagram at follow up na katanungan.	May tamang tugon at hindi wastong sagot ang naisulat sa alinmang bahagi ng gawain.	Hindi wasto ang impormasyong isinulat bilang tugon sa alinmang bahagi ng gawain.	
Kabuuan				

Mga Tala para sa Guro

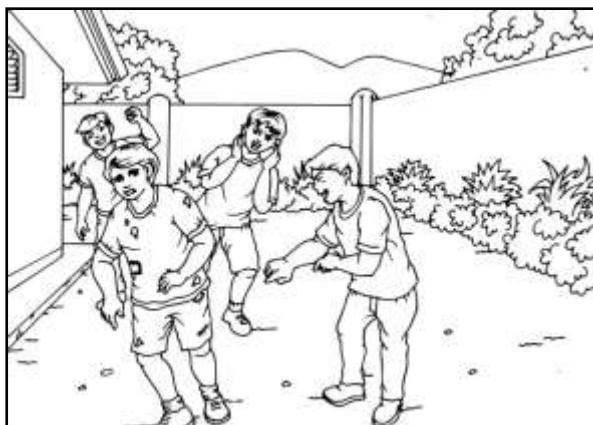
Kung matagumpay na naisagawa ng bata ang mga gawaing nasa **Balikan**, hayaan siyang magpatuloy sa kasunod na gawain. Kung hindi naman, pabalikan ang naunang modyul.

Tuklasin

Gawain 3: Isang Salit sa Apat na Larawan!

Panuto: Tukuyin ang salitang ipinapakita sa apat na larawan at pagnilayan ang gabay na tanong. Isulat ang sagot sa sagutang papel.

Pinagkukunan: Orihinal na guhit nina Mark Lorenz C. Luib,
Alim V. Eviota at Merlinda W. Malimit

H	R	S	A	K	A	N	A	A

Mga Gabay na Tanong

Sagutin mo.

- Para sa iyo, ano ang ibig sabihin ng salitang iyong nabuo?
- Bilang kabataan, paano mo ito maiwasan?

Suriin

Karahasan ba ang salitang iyong nabuo sa ipinakitang larawan sa bahaging Tuklasin? Kung Oo, binabati kita at ikinagagalak kong tama ang iyong naging sagot. Makikita sa mga larawan na ang karahasan ay tumutukoy sa mga kilos ng isang tao na nakakasakit ng kanyang kapwa. Ito ay maaaring sa pisikal at emosyonal na aspeto ng tao (Raja, 2019). Ang ganitong pangyayari na nasa mga larawan ay karaniwang makikita sa paraalan.

Ang paaralan ay itinuturing ng guro at mag-aaral na ikalawang tahanan. Naniniwala silang ito ang tamang pundasyon upang malinang ang kaalaman, kakayahan at karanasan ng mga kabataan. Umaasa naman ang mga magulang na sa pamamagitan nito ay magkakaroon ng magandang kinabukasan ang kanilang mga anak. Inaasam din ng mga guro na magabayan nang maayos ang mga bata tungo sa pagkamit ng minimithing tagumpay bagama't sa pang-araw-araw na pakikibaka sa buhay ay hindi maiwasang masangkot o mabiktima ng karahasan.

Hindi maipaggakaila na nangyayari ang iba't ibang bayolenteng kilos maging sa loob ng paaralan. Ilan dito ang pananakot ng mag-aaral sa kapwa mag-aaral, paninira, panlalait ng kapwa gamit ang teknolohiya na maaaring makaapekto sa pisikal at sikolohikal na kondisyon ng tao lalo pa't nasa murang edad, paggamit ng masamang salita at kilos, komento o biro, mga gawain na itinuturing na pambubulas o bullying na nakasaad sa **Republic Act 10627** o ang Anti-Bullying Act of 2013 na nilagdaan ng dating Pangulo ng Pilipinas na si Benigno Aquino III. Ang pinakamasama sa lahat ng marahas na kilos na maaaring maganap sa paaralan ay ang pagdadala ng mag-aaral ng mga bagay na nakamamatay tulad ng patalim. Kung kaya pinagsisikapan ng guro, magulang at iba pang miyembro ng lipunan na maiwasan, maagapan, at masolusyonan ang patuloy na paglaganap ng karahasan sa loob ng paaralan sapagkat malaki ang magiging epekto nito sa pagkatuto at pakikipag-ugnayan ng bata.

Dagdag pa, ang karahasan ay maaaring maiwasan kung tayo ay may sapat na kaalaman at aktibong pakikilahok sa mga gawaing magpapaunlad ng angkop na kilos tungo sa pagsugpo sa anumang uri ng karahasan. Ang pag-iwas sa karahasan ay nasisimulan sa pagmamahal at pagpapahalaga ng sarili, kapwa, at sa buhay na ipinakaloob ng Panginoon. Bukod dito, ang pamilya, lipunan, at paaralan ay may malaking kontribusyon sa pagkamit ng mga angkop na kilos upang mapagtugon sa karahasan. Ilan sa mga ito ay ang sumusunod (Raja, 2019):

- a. Pagtuturo ng magandang asal gaya ng hindi pananakit o pambubulas sa kapwa.

Ang pambubulas o bullying ay isang sinasadya at madalas na malisyosong pagtatangka ng isang tao o pangkat na saktan ang katawan o isipan ng isa o mahigit pang biktima sa paaralan.

- b. Pagbibigay puri sa mga anak upang mapagtibay ang positibong pananaw nito.
- c. Pagtuturo na masama ang manakit ng kapwa.
- d. Tulungan ang anak na magtiwala sa sarili nang sa gayon ay matutunan din niyang magtiwala sa iba.
- e. Ipaunawa sa anak ang epekto ng karasahan sa sarili at sa kapwa.
- f. Magsagawa at suportahan ang mga programang magpapaunlad sa kamalayan ng mga bata tungkol sa masamang epekto ng karahasan, gaya ng **symposium** at **seminar**.
- g. Pagpapatupad ng mga panukalang batas na susugpo sa patuloy na paglaganap ng karahasan sa paaralan at maging sa lipunan.
- h. Bigyan ng tamang paggabay ang mga anak at mag-aaral.

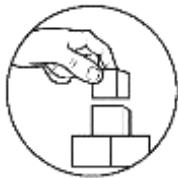
Anumang pagsisikap ng mga magulang, paaralan at lipunan sa pagsugpo ng karahasan ay walang pagbabagong magaganap kung hindi ito sisimulan sa sarili. Kung gayon ay nararapat na malaman mo ang mga angkop na kilos na isasagawa upang maiwasan at masupil ang mga karahasan sa paaralan.

Ayon kay Yahnke (2019), ang mga sumusunod ay angkop na kilos upang maiwasan ang karahasan sa paaralan. Ang mga ito ay gamitin bilang gabay sa sarili upang mapaunlad ng angkop na pagkilos at maiwasan ang karahasan sa paaralan.

- ✓ Isaisip mo na walang maidudulot na mabuti ang pakikisangkot sa anumang karahasan.

- ✓ Pakingga mo ang payo ng iyong mga magulang, nakatatanda, guro at ibang awtoridad.
- ✓ Mahalin mo at igalang ang sarili at ang kapwa.
- ✓ Makilahok ka sa mga gawaing kapaki-pakinabang tulad ng isports, pagbabasa, at iba pa.
- ✓ Sumunod ka sa mga patakaran at batas pampaaralan.
- ✓ Pakitunguhan mo ang anumang sitwasyon nang mahinahon.
- ✓ Makipagkaibigan ka sa kapwa mag-aaral.
- ✓ Pairalin mo ang pagiging sensitibo sa nararamdaman ng ibang tao.
- ✓ Magpakita ka ng kabutihang-loob sa kapwa.
- ✓ Manampalataya ka sa Panginoon.
- ✓ Ipaalam mo sa magulang, guro, at kinauukulan kung may karahasang nasakshian.
- ✓ Sikapin mong maging positibo, tapat, at bukas ang isipan sa lahat ng pagkakataon.
- ✓ Iwasan mo ang paggawa at pagpapakalat ng masamang bagay tungkol sa kapwa mag-aaral.
- ✓ Magbahagi ka ng problema o dinadamsa sa magulang at guro.

Tiyak na maiiwasan at masusupil ang karahasanan sa paaralan kung magkakaisa at magtutulungan ang bawat sektor ng lipunan na tuwirang may awtoridad at responsibilidad para sa kapakanan ng mga mag-aaral. Tandaan na ikaw rin ay bahagi ng lipunan at ang paggawa ng angkop na kilos upang matigil ang karahasanan ay nagsisimula sa sarili.

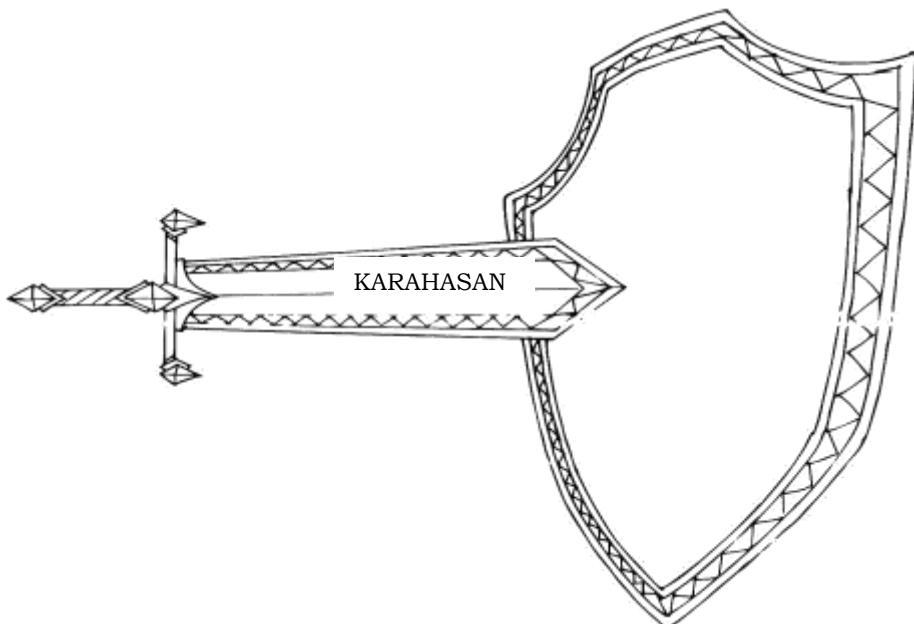

Pagyamanin

Gawain 4: Kalasag laban sa Karahasan!

Panuto: Magbigay ng sampung (10) angkop na kilos upang makaiwas at masupil ang karahasan sa paaralan. Sa tulong ng graphic organizer, isulat ang sagot sa sagutang papel.

Ang pagbibigay marka ng naigawang graphic organizer ay nagagabay ng sumusunod na rubrik.

Pinagkukunan: Orihinal na guhit ni Alim V. Eviota

Kung ang karanasan mo ang ating pagbabatayan, alin sa mga sagot mo ang nagawa mo na para maiwasan at masupil ang karahasan sa paaralang iyong pinasukan? Bakit ito ang iyong ginawa?

RUBRIK SA PAGMAMARKA NG GINAWA

Pamantayan	Napakahusay (10 puntos)	Katamtaman (7 puntos)	Kailangan pa ng kasanayan (3 puntos)	Puntos
Pagkakompleto ng tugon sa gawain	Kompleto ang impormasyong isinulat sa tugon sa gawain.	May kulang na impormasyong isinulat sa tugon sa gawain.	Lubhang kulang ang impormasyong isinulat sa tugon sa gawain.	
Kawastohan ng sagot	Wasto ang mga impormasyong isinulat sa tugon sa kalasag at follow up na katanungan.	May tamang tugon at hindi wastong sagot ang naisulat sa alinmang bahagi ng gawain.	Hindi wasto ang impormasyong isinulat bilang tugon sa alinmang bahagi ng gawain.	
Kabuuhan				

Gawain 5: Masubok Nga!

Panuto: Magbigay ng tig-3 kontribusyon ng pamilya, lipunan at paaralan para maisagawa ng tao ang angkop na kilos upang maiwasan ang karahasan sa paaralan. Isulat ang sagot sa sagutang papel. Ang pagbibigay marka sa nagawa ay nagagabay ng sumusunod na rubrik.

PAMILYA

LIPUNAN

PAARALAN

RUBRIK SA PAGMAMARKA NG GINAWA

Pamantayan	Napakahusay (10 puntos)	Katamtaman (7 puntos)	Kailangan pa ng kasanayan (3 puntos)	Puntos
Pagkakompleto ng tugon sa gawain	Kompleto ang impormasyong isinulat sa tugon sa gawain.	May kulang na impormasyong isinulat sa tugon sa gawain.	Lubhang kulang ang impormasyong isinulat sa tugon sa gawain.	
Kawastohan ng sagot	Wasto ang mga impormasyong isinulat sa tugon sa kalasag at follow up na katanungan.	May tamang tugon at hindi wastong sagot ang naisulat sa alinmang bahagi ng gawain.	Hindi waste ang impormasyong isinulat bilang tugon sa alinmang bahagi ng gawain.	
Kabuuhan				

Gawain 6: Pulsuhan Mo!

Panuto: Unawain ang mga sitwasyon at ipaliwanag ang gagawin mong hakbang upang maiwasan o matigil ang ganitong pangyayari. Isulat ang sagot sa sagutang papel. Ang pagbibigay marka sa nagawa ay nagagabay ng sumusunod na rubrik.

1. Palabiro si Ricky ngunit kadalasan ay nagagalit sa kanya ang mga nakaka-usap dahil hinahaluan niya ng malalaswang salita at kilos-katawan ang pagbibiro.
2. Kinukutya ng mga kaklase niya si Nena dahil laging huli kung pumasok sa paaralan na nagdudulot ng pagkapahiya at tila nawalan ng ganang mag-arat.
3. Bulol kung magsalita ang isa mong kaklase. Sa tuwing sumasagot siya, pinagtitinginan at pinagtatawanan siya ng iba mong kamag-arat.

RUBRIKS SA PAGWAWASTO NG SAGOT

Pamantayan	Napakahusay (10 puntos)	Katamtaman (7 puntos)	Kailangan pa ng kasananay (3 puntos)	Puntos
Pokus	Pinapanatili ng sagot o pagpapaliwanag ang pagtuon sa pagtugon sa pangangailangan ng gawain.	Malinaw ang sagot ngunit ang pagpapaliwanag ay pinapanatili ang pagtuon sa pagtugon sa pangangailangan ng gawain.	Kulang ang kasagutan at hindi nito hinarap ang hinihingi ng gawain.	
Pangangatwiran	Malinaw na nailalahad ang pangangatwiran at nakapagbibigay ng mga suportang detalye at halimbawa.	Hindi masyadong malinaw na nailalahad ang pangangatwiran at hindi nakapagbibigay ng iilang suportang detalye at halimbawa.	Hindi malinaw na nailalahad ang pangangatwiran at hindi nakapagbibigay ng mga suportang detalye at halimbawa.	
Organisasyon ng pagtugon	Ang tugon ay nagpapakita ng pag-unawa sa aralin sa kaniyang pagtugon, ngunit ang ugnayan sa pagitan ng mga ideya ay hindi gaanong malinaw.	Sumubok magpakita ng pag-unawa sa aralin sa kaniyang pagtugon, ngunit ang ugnayan sa pagitan ng mga ideya ay hindi gaanong malinaw.	Ang istraktura ng tugon ay hindi lubusang nagpapakita ng pag-unawa, na kung saan ang ugnayan ng mga ideya ay hindi ganap na binuo.	
Kabuuhan				

Isaisip

Gawain 7: Tanong Ko, Sagutan Mo!

Panuto: Sagutin ang mga katanungan sa ibaba.

Isulat ang mga sagot sa sagutang papel.

Ang pagbibigay ng marka sa mga nagawang sagot ay nagagabay ng sumusunod na rubrik.

1. Ano ang maitutulong sa akin ng kaalaman patungkol sa angkop na kilos upang maiwasan at masupil ang karahasan sa paaralan?
2. Sa aking personal na karanasan, ano-ano sa mga gawaing magpapaunlad ng angkop na kilos tungo sa pagsugpo sa anumang uri ng karahasan ang aking nilahokan o sinalihan? Anong aral ang nakuha mula sa mga ito na maaari kong gamitin upang maiwasan at masupil ang karahasan sa paaralan?
3. Bakit mahalagang makiisa sa layunin na masugpo ang karahasan sa loob ng paaralan at maging sa lipunang kinabibilangan?

RUBRIKS SA PAGAWASTO NG SAGOT

Pamantayan	Napakahusay (10 puntos)	Katamtaman (7 puntos)	Kailangan pa ng kasanayan (3 puntos)	Puntos
Pagkakompleto ng tugon sa gawain	Kompleto ang impormasyong isinulat sa tugon sa gawain.	May kulang na impormasyong isinulat sa tugon sa gawain.	Lubhang kulang ang impormasyong isinulat sa tugon sa gawain.	
Kawastohan ng sagot	Wasto ang mga impormasyong isinulat sa tugon sa gawain.	May tamang tugon at hindi wastong sagot ang naisulat sa alinmang bahagi ng gawain.	Hindi waste ang impormasyong isinulat bilang tugon sa alinmang bahagi ng gawain.	
Kabuuhan				

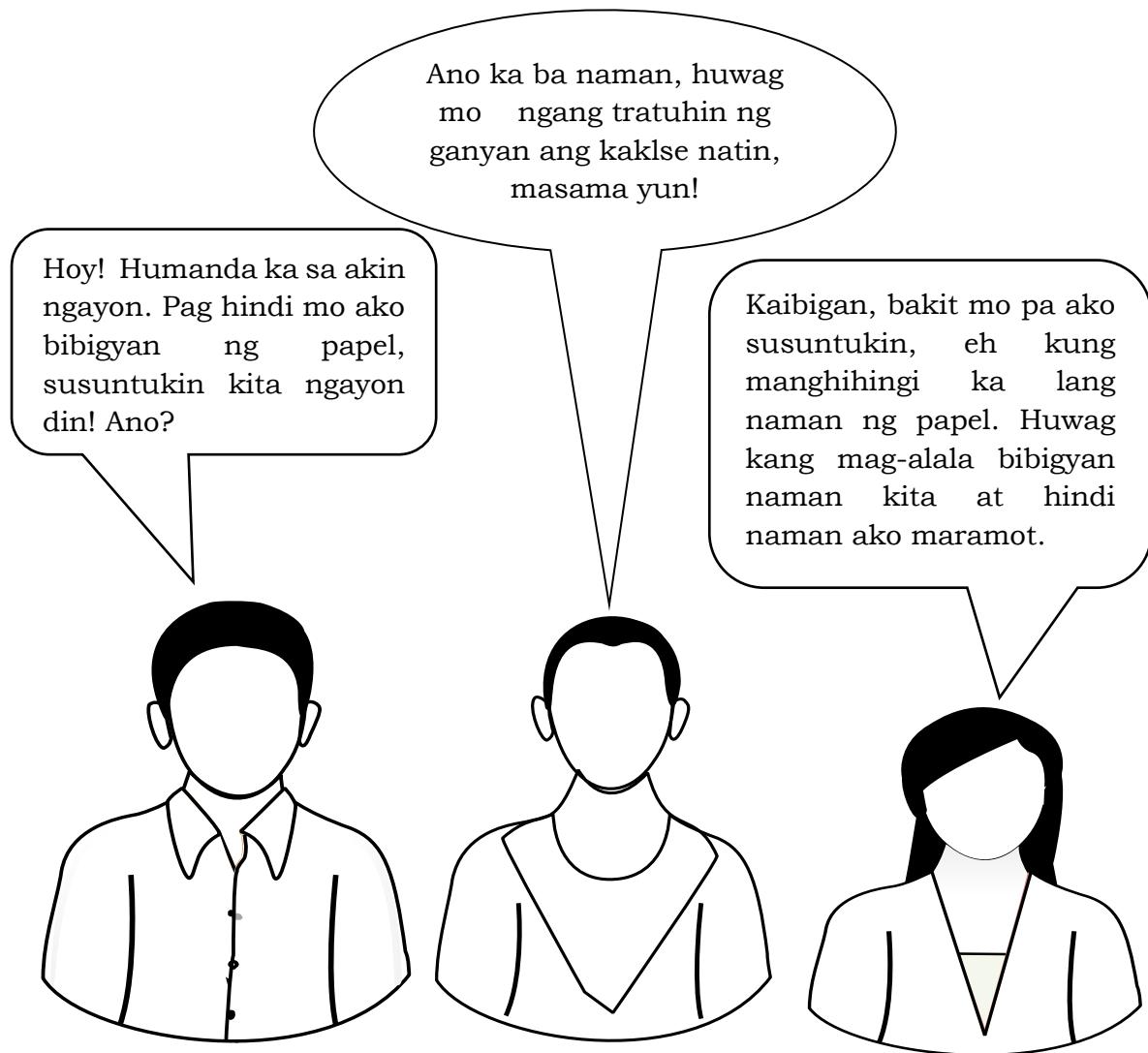

Isagawa

Gawain 8: Lobo ng Usapan!

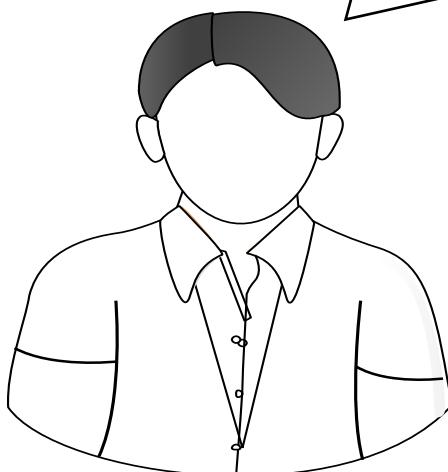
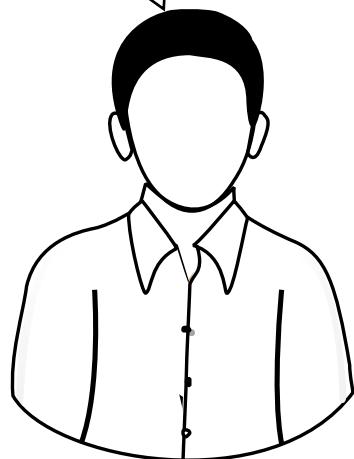
Panuto: Basahin ang situwasiyon sa loob ng **speech balloon**. Ipagpalagay na sa inyo ang nangyayari ang situwasiyon. Buoin ang usapan sa pamamagitan ng pagsagot sa pahayag upang maipakita ang angkop na pagtuugon para maiwasan at masupil ang karahasan. Isulat ang sagot sa sagutang papel. Ang pagbibigay puntos sa nabuong usapan ay nagagabay sa sumusunod na rukrik.

Halimbawa:

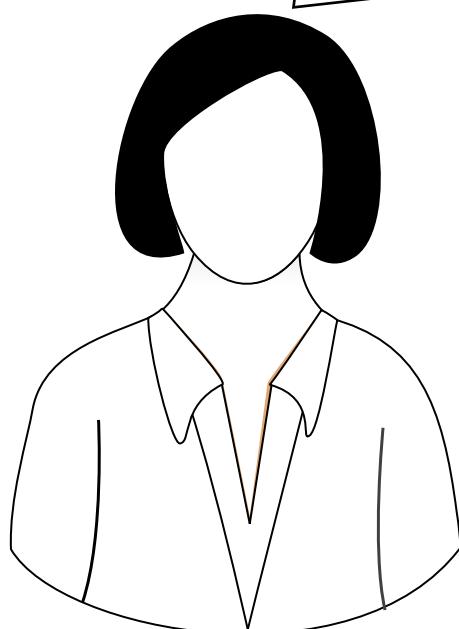
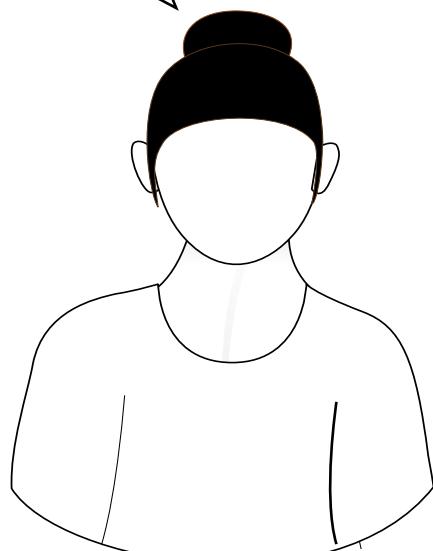
1.

Pare, hilahin mo nga ang
upuan ni Jeorge mamaya
kapag akma na siyang
uupo para makita nating
tumihava. Hahahahaha

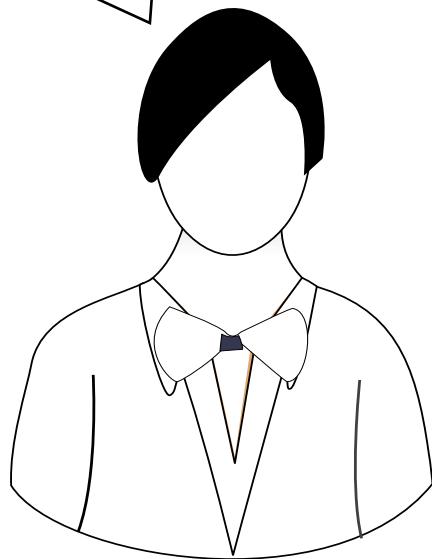
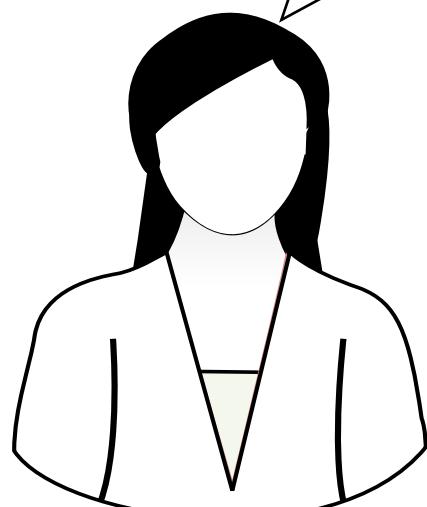
2.

Alam mo kanina pa ako
nagngingitngit sa taong
yan! Ibalalita ba naman
na nangongopya ako
kanina, awayin ko kaya?

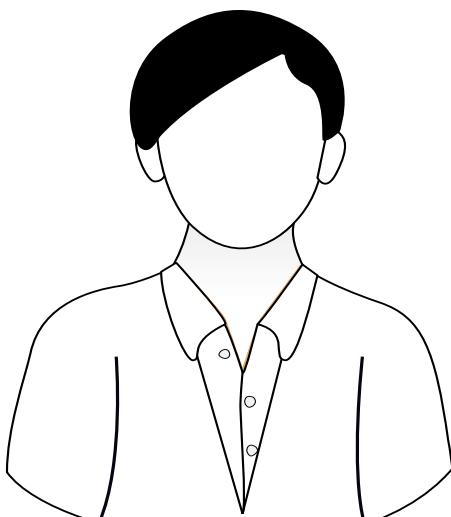
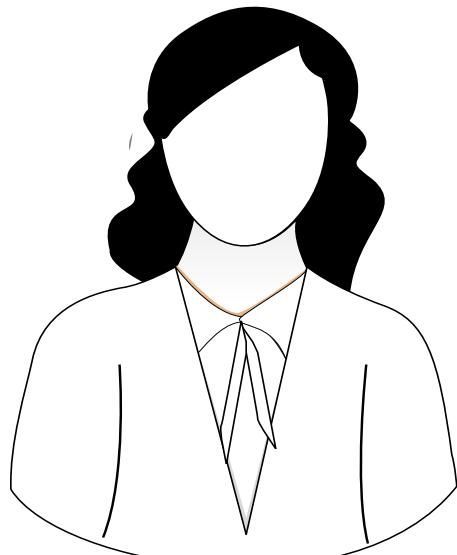
3.

Anong gagawin natin? Kabilin-bilinan pa naman ng guro natin na huwag makipag-away. Pero tingnan mo si Chisca at Lauren nagbabangayan na.

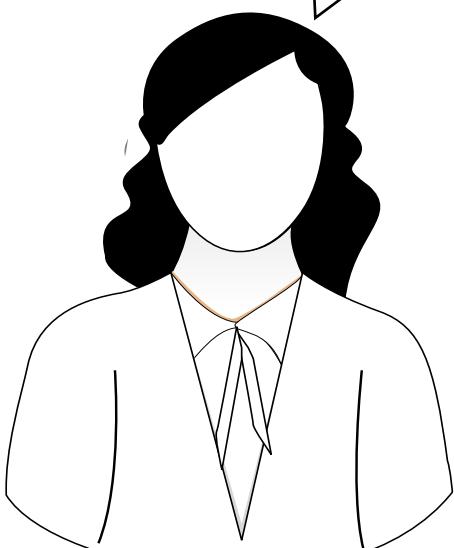
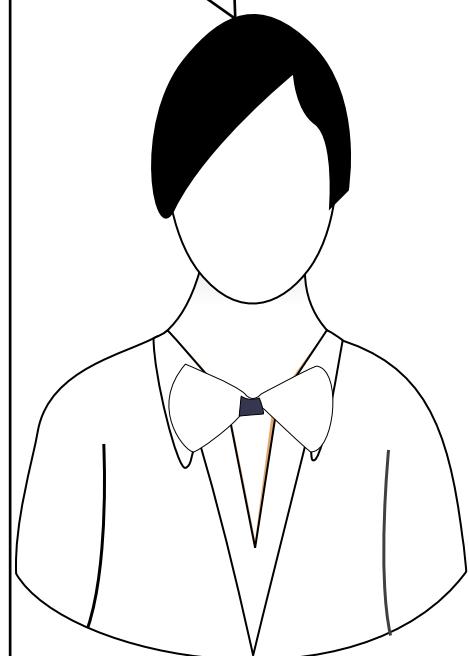
4.

Naku! Kawawa naman si Max sinutok ni Alex. Anong gagawin natin?

5.

Girl, pagtulungan nating kiliin si Georgy hanggang sa mapikon at maghahamon ng away.

*Pinagkukunan: Orihinal na guhit nina Mark Lorenz C. Luib,
Alim V. Eviota at Merlinda W. Malimit*

RUBRIKS SA PAGBIBIGAY PUNTOS

Pamantayan	Napakahusay (10 puntos)	Katamtaman (7 puntos)	Kailangan pa ng kasanyahan (3 puntos)	Puntos
Pagkakompleto ng tugon sa gawain	Kompleto ang impormasyong isinulat sa tugon sa gawain.	May kulang na impormasyong isinulat sa tugon sa gawain.	Lubhang kulang ang impormasyong isinulat sa tugon sa gawain.	
Kawastohan ng sagot	Wasto ang mga impormasyong isinulat sa tugon sa speech balloon.	May tamang tugon at hindi wastong sagot ang naisulat sa speech balloon.	Hindi wasto ang impormasyong isinulat bilang tugon sa speech balloon.	
Kabuuhan				

Tayahin

Panuto: Basahin at unawaing mabuti ang tanong sa bawat bilang at piliin ang letra ng tamang sagot.
Isulat ang inyong mga sagot sa kuwaderno sa asignaturang ito.

1. Nang ikaw ay palabas na ng silid-aranan, nakita mong kinandado ng iyong mga kaklase ang pintuan kahit may ibang kaklase pang nasa loob na naglilinis ng palikuran. Agad namang nagsitakbuhan ang mga ito palayo. Ano ang nararapat mong gawin upang matigil ang karahasanan?
 - A. batuhin ng tsinelas ang kaklase
 - B. susuntukan ang nagsara ng pinto
 - C. sigawan ang mga kaklaseng nagsitakbuhan
 - D. buksan ang pinto ng palikuran at palabasin ang kaklase
2. Likas na mabait si Naomi kahit na pinapahiya siya ni Jam sa loob ng silid-aranan. Hindi ito umiimik at umiiwas na lamang. Nakita ng guro ang ginawa ni Jam kay Naomi, ano ang nararapat na gawin ng guro upang hindi magpatuloy ang maling ginawa ni Jam?
 - A. Papaluin si Jam sa harap ng klase.
 - B. Pauuwiin nalang si Jam sa kanilang bahay.
 - C. Ipaunawa kay Jam na mali ang kanyang ginawa.
 - D. Ipapahuli agad sa pulis si Jam para ito ay magtanda.
3. Habang ikaw ay nagsusulat ng iyong takdang aralin, biglang hinablot ang iyong kuwaderno. Ano ang iyong gagawin upang hindi na magkaroon ng gulo?
 - A. sisigawan ang kaklase nang malakas
 - B. susuntukan ang kaklase dahil sa inis
 - C. ngingiti na lamang at ibigay na lang sa kanya ang kuwaderno
 - D. mahinahon na kakausapin ang kaklase at kukunin ang kuwaderno
4. Kasalukuyan kang nag-uulat sa harap ng klase, bigla kang nakarinig ng panlilibak mula sa iyong kaklase. Ano ang nararapat mong gawin upang makaiwas sa karahasanan?
 - A. gagantihan ang kaklase
 - B. pagagalitan siya sa harap ng klase
 - C. hahayaan mo na lang silang manlibak
 - D. iiyak at hindi nalang itutuloy ang pag-uulat

5. Alin sa mga pahayag ang nagpapakita ng angkop na kilos bilang patunay sa pag-iwas ng karahasanan sa paaralan?
- pananakit ng kapwa
 - maayos na pakikitungo sa kapwa
 - paggamit ng ipinagbabawal na gamot
 - pagbibitaw ng masasakit na salita sa iba
6. Ano ang pinakamabisang magagawa ng mga awtoridad sa paaralan upang masupil ang pambu-bully?
- suspindihin ang nambu-bully sa paaralan
 - papaglinisin sa school ground ang nambu-bully para magtanda
 - hindu tatanggapin sa paaralan ang mga estudyanteng nambu-bully
 - maglatag ng kaukulang programa para masupil ang pambu-bully sa paaralan
7. Narinig ni Lyca na may balak ang matalik na kaibigan si Jane na hilahin ang buhok ng kaklase kaya sinaway niya ito at pinayuhan kaya hindi naituloy ang masamang balak nito. Alin sa mga pahayag ang patunay na naisagawa ni Lyca na masupil ang posibleng mangyaring karahasanan sa paaralan?
- Pagsaway at pagpayo sa kaibigan.
 - Pinapagalitan ang kaibigan sa masamang balak nito.
 - Pagtulong sa kaibigan na hilahin ang buhok ng kaklase.
 - Ipinagbigay-alam niya sa guro ang balak ng kanyang kaibigan.
8. Si Athena ay biglang sinampal ng kanyang kaklaseng si Jen sa kadahilanan na hindi niya alam. Ano kaya ang dapat gawin ni Athena upang maiwasan ang karahasanan?
- Pasasalamatang si Jen.
 - Sasampalin din niya ito.
 - Matuwa sa ginawa ng kapwa.
 - Kakausapin si Jen ng masinsinan.
9. Pumunta ang Nanay ni Jade sa paaralan upang ibigay ang naiwang baon nito at nasaksihan niyang inaaway ng grupo ng kalalakihan ang kanyang anak. Ano kaya ang maaaring hakbang na gawin ng Nanay ni Jade?
- dalhin sa police station at ireklamo
 - makipag-ugnayan sa guidance counselor ng paaralan
 - pagsabihan ang grupo ng masasakit na salita para magtanda
 - paghahampasin ang mga estudyanteng nagpapaiyak sa kanyang anak

10. Nakita mong nilagyan ng dahon ng saging ang bag ng isa mong kaklase. Ano ang pinakamainam na gawin sa ganitong sitwasyon upang matigil ang karahasan sa iyong kaklase?
- hayaan ang salarin sa kaniyang ginawa
 - ipagbigay-alam sa guro ang tunay na nangyari
 - tatahimik na lang at magpanggap na walang nakita
 - tutulong sa paglagay ng dahon ng saging sa bag nito
11. Alin sa sumusunod ang angkop na kilos para makaiiwas at makasusupil ng karahasan sa paaralan?
- manlait ng kapwa
 - mag-imbento ng kwento
 - magpakita ng kabutihang loob
 - manuntok upang ipagtanggol ang sarili
12. Paano masusupil at maiiwasan ang mga karahasan sa paaralan?
- isipin lamang ang sarili
 - pagsasarili sa problema
 - pag-usapan ang kaklase
 - pakikinig sa pangaral ng magulang
13. Nakita mong kinukutya ng iyong kaibigan ang isang mag-aaral dahil ito ay sobrang payat, ano ang nararapat mong gawin?
- manahimik at huwag ng makialam
 - susuportahan ang kaibigan sa ginawa
 - suntukan ang nangungutya sa mag-aaral
 - pagsabihan ang kaibigan na mali ang kaniyang ginawa
14. Bilang Student Leader na tagapagsulong ng Anti-Bullying Act, ano ang pinakamainam na gawin para sa mag-aaral na nangungutya sa batang may kapansanan?
- pagbayarin ng multa sa pangungutyan ginawa
 - turuhan ng leksyon ang kinukutya at ang nangungutya
 - ipagbigay-alam sa Guidance Counselor upang mapangaralaran
 - sabihan siyang huwag na lang pumasok para hindi niya ma-bully ang mag-aaral na may kapansanan
15. Alin sa mga sumusunod ang nagpapakita ng pagmamahal sa kapwa na magiging daan upang makaiwas o masupil ang karahasan sa paaralan?
- bigyan ng pagkain ang kaklase
 - aawayin ang mambubulas sa kaklase
 - pagbibitaw ng masasakit na salita sa kaklase
 - hindisila pakialaman upang walang gulong mangyari

Karagdagang Gawain

Gawain 9: Pagsulat ng Slogan!

Panuto: Gumawa ng isang slogan hinggil sa pagpapakita ng kilos upang makaiwas at masugpo ang karahasan sa paaralan.

Isulat ang nagawang slogan sa sagutang papel.

Ang pagbibigay puntos sa nagawang slogan ay nagagabay sa sumusunod na rubrik.

RUBRIK SA PAGBIBIGAY PUNTOS

Krayterya	Higit na inaasahan (10 puntos)	Bahagyang nakamit ang inaasahan (7 puntos)	Hindi nakamit ang inaasahan (3 puntos)	Puntos
Nilalaman	Ang mensahe ay mabisang naipakita.	Hindi gaanong naipakita ang mensahe.	Medyo magulo ang mensahe.	
Kaugnayan sa Paksa	May malaking kaugnayan sa paksa ang islogan.	Hindi gaanong may kaugnayan sa paksa ang islogan.	Walang kaugnayan sa paksa ang islogan.	
Pagkamalikhain	Napakaganda at napakalinaw ng pagkakasulat ng mga titik.	Maganda ngunit di gaanong malinaw ang pagkakasulat ng mga titik.	Hindi maganda at malabo ang pagkakasulat ng mga titik.	
Kabuuan				

Susi sa Pagwawasto

<p>Balikan</p> <table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="text-align: center; padding: 5px;">1. Iwasan ang mga dako na pinag-iistambayay</td><td style="text-align: center; padding: 5px;">2. Umiiba ka ng daanan hanget mati.</td><td style="text-align: center; padding: 5px;">3. Iwasan ang hindik kinakalimagaan pagtungo sa mga kilalang dakong mapanganib.</td><td style="text-align: center; padding: 5px;">4. Manalangin palagi.</td><td style="text-align: center; padding: 5px;">5. Umiwas sa pakikipag-alitan.</td></tr> <tr> <td style="text-align: center; padding: 5px;">ng mga masasamang-loob.</td><td style="text-align: center; padding: 5px;">ng daanan hanget mati.</td><td style="text-align: center; padding: 5px;">sa mga kilalang dakong mapanganib.</td><td style="text-align: center; padding: 5px;">sa pamalayaan.</td><td style="text-align: center; padding: 5px;">Umiwas sa pakikipag-alitan.</td></tr> </table>	1. Iwasan ang mga dako na pinag-iistambayay	2. Umiiba ka ng daanan hanget mati.	3. Iwasan ang hindik kinakalimagaan pagtungo sa mga kilalang dakong mapanganib.	4. Manalangin palagi.	5. Umiwas sa pakikipag-alitan.	ng mga masasamang-loob.	ng daanan hanget mati.	sa mga kilalang dakong mapanganib.	sa pamalayaan.	Umiwas sa pakikipag-alitan.	<p>Gawain 1</p> <table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="text-align: center; padding: 5px;">1. C</td><td style="text-align: center; padding: 5px;">2. D</td><td style="text-align: center; padding: 5px;">3. D</td><td style="text-align: center; padding: 5px;">4. C</td><td style="text-align: center; padding: 5px;">5. A</td></tr> <tr> <td style="text-align: center; padding: 5px;">11. D</td><td style="text-align: center; padding: 5px;">12. C</td><td style="text-align: center; padding: 5px;">13. D</td><td style="text-align: center; padding: 5px;">14. C</td><td style="text-align: center; padding: 5px;">10. B</td></tr> <tr> <td style="text-align: center; padding: 5px;">Subukin</td><td style="text-align: center; padding: 5px;">Subukin</td><td style="text-align: center; padding: 5px;">Subukin</td><td style="text-align: center; padding: 5px;">Subukin</td><td style="text-align: center; padding: 5px;">15. B</td></tr> </table>	1. C	2. D	3. D	4. C	5. A	11. D	12. C	13. D	14. C	10. B	Subukin	Subukin	Subukin	Subukin	15. B	<p>Gawain 2</p> <table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="text-align: center; padding: 5px;">1. Iwasan ang mga dako na pinag-iistambayay</td><td style="text-align: center; padding: 5px;">2. Umiiba ka ng daanan hanget mati.</td><td style="text-align: center; padding: 5px;">3. Iwasan ang hindik kinakalimagaan pagtungo sa mga kilalang dakong mapanganib.</td><td style="text-align: center; padding: 5px;">4. Manalangin palagi.</td><td style="text-align: center; padding: 5px;">5. Umiwas sa pakikipag-alitan.</td></tr> <tr> <td style="text-align: center; padding: 5px;">ng mga masasamang-loob.</td><td style="text-align: center; padding: 5px;">ng daanan hanget mati.</td><td style="text-align: center; padding: 5px;">sa mga kilalang dakong mapanganib.</td><td style="text-align: center; padding: 5px;">sa pamalayaan.</td><td style="text-align: center; padding: 5px;">Umiwas sa pakikipag-alitan.</td></tr> </table>	1. Iwasan ang mga dako na pinag-iistambayay	2. Umiiba ka ng daanan hanget mati.	3. Iwasan ang hindik kinakalimagaan pagtungo sa mga kilalang dakong mapanganib.	4. Manalangin palagi.	5. Umiwas sa pakikipag-alitan.	ng mga masasamang-loob.	ng daanan hanget mati.	sa mga kilalang dakong mapanganib.	sa pamalayaan.	Umiwas sa pakikipag-alitan.
1. Iwasan ang mga dako na pinag-iistambayay	2. Umiiba ka ng daanan hanget mati.	3. Iwasan ang hindik kinakalimagaan pagtungo sa mga kilalang dakong mapanganib.	4. Manalangin palagi.	5. Umiwas sa pakikipag-alitan.																																	
ng mga masasamang-loob.	ng daanan hanget mati.	sa mga kilalang dakong mapanganib.	sa pamalayaan.	Umiwas sa pakikipag-alitan.																																	
1. C	2. D	3. D	4. C	5. A																																	
11. D	12. C	13. D	14. C	10. B																																	
Subukin	Subukin	Subukin	Subukin	15. B																																	
1. Iwasan ang mga dako na pinag-iistambayay	2. Umiiba ka ng daanan hanget mati.	3. Iwasan ang hindik kinakalimagaan pagtungo sa mga kilalang dakong mapanganib.	4. Manalangin palagi.	5. Umiwas sa pakikipag-alitan.																																	
ng mga masasamang-loob.	ng daanan hanget mati.	sa mga kilalang dakong mapanganib.	sa pamalayaan.	Umiwas sa pakikipag-alitan.																																	

<p>Pagyamanin 4 (Halimbawang sagot)</p>																																					
<p>Gawain 3</p> <table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="text-align: center; padding: 5px;">1. Ang karahasan ay anumang pasyalbag sa misyon at bisyon nge pararalan, sa paggalan sa misyon at bisyon nge kapwa, o kilos na humahadlang sa layunin ng pararalan na magiging ligtas sa pagdarañas.</td> <td style="text-align: center; padding: 5px;">2. Pakikisan ng magpasabot sa anumang karahasan. magulang, nakatanda, guro at ibang awtoridad.</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center; padding: 5px;">K A R A H A S A N</td><td style="text-align: center; padding: 5px;">3. Mahalin mo at igalaing ang sariili at ibang kapwa.</td> </tr> </table>	1. Ang karahasan ay anumang pasyalbag sa misyon at bisyon nge pararalan, sa paggalan sa misyon at bisyon nge kapwa, o kilos na humahadlang sa layunin ng pararalan na magiging ligtas sa pagdarañas.	2. Pakikisan ng magpasabot sa anumang karahasan. magulang, nakatanda, guro at ibang awtoridad.	K A R A H A S A N	3. Mahalin mo at igalaing ang sariili at ibang kapwa.	<p>Gawain 4 (Halimbawang sagot)</p> <table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="text-align: center; padding: 5px;">1. Iwasip mo na walang maidudulot na mabuti</td> <td style="text-align: center; padding: 5px;">4. Makilahok ka sa mga gawain kapwa.</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center; padding: 5px;">ang pakikisan ng magpasabot sa anumang karahasan.</td><td style="text-align: center; padding: 5px;">5. Sumundod ka sa mga patakaran at batas</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center; padding: 5px;">magulang, nakatanda, guro at ibang</td><td style="text-align: center; padding: 5px;">pararalan.</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center; padding: 5px;">2. Pakikisan ng magpasabot sa anumang</td><td style="text-align: center; padding: 5px;">6. Pakitunguhan mo ang anumang sitwasyon</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center; padding: 5px;">karahasan.</td><td style="text-align: center; padding: 5px;">na naging mahinahanon.</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center; padding: 5px;">3. Mahalin mo at igalaing ang sariili at ibang</td><td style="text-align: center; padding: 5px;">7. Makipagkalibigan ka sa kapwa mag-aaral.</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center; padding: 5px;">kapwa.</td><td style="text-align: center; padding: 5px;">na naging mahinahanon.</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center; padding: 5px;">4. Makilahok ka sa mga gawain kapwa.</td><td style="text-align: center; padding: 5px;">8. Paralihan mo ang pagiging sensiblo sa narramadam.</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center; padding: 5px;">5. Sumundod ka sa mga patakaran at batas</td><td style="text-align: center; padding: 5px;">nararamdam.</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center; padding: 5px;">pa.</td><td style="text-align: center; padding: 5px;">9. Magpakita ka ng kabutihang loob sa kapwa.</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center; padding: 5px;">6. Pakitunguhan mo ang anumang sitwasyon</td><td style="text-align: center; padding: 5px;">10. Mamampataya ka sa Pamignoon.</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center; padding: 5px;">pararalan.</td><td></td> </tr> <tr> <td style="text-align: center; padding: 5px;">7. Makipagkalibigan ka sa kapwa mag-aaral.</td><td></td> </tr> <tr> <td style="text-align: center; padding: 5px;">8. Paralihan mo ang pagiging sensiblo sa nararamdam.</td><td></td> </tr> <tr> <td style="text-align: center; padding: 5px;">9. Magpakita ka ng kabutihang loob sa kapwa.</td><td></td> </tr> <tr> <td style="text-align: center; padding: 5px;">10. Mamampataya ka sa Pamignoon.</td><td></td> </tr> </table>	1. Iwasip mo na walang maidudulot na mabuti	4. Makilahok ka sa mga gawain kapwa.	ang pakikisan ng magpasabot sa anumang karahasan.	5. Sumundod ka sa mga patakaran at batas	magulang, nakatanda, guro at ibang	pararalan.	2. Pakikisan ng magpasabot sa anumang	6. Pakitunguhan mo ang anumang sitwasyon	karahasan.	na naging mahinahanon.	3. Mahalin mo at igalaing ang sariili at ibang	7. Makipagkalibigan ka sa kapwa mag-aaral.	kapwa.	na naging mahinahanon.	4. Makilahok ka sa mga gawain kapwa.	8. Paralihan mo ang pagiging sensiblo sa narramadam.	5. Sumundod ka sa mga patakaran at batas	nararamdam.	pa.	9. Magpakita ka ng kabutihang loob sa kapwa.	6. Pakitunguhan mo ang anumang sitwasyon	10. Mamampataya ka sa Pamignoon.	pararalan.		7. Makipagkalibigan ka sa kapwa mag-aaral.		8. Paralihan mo ang pagiging sensiblo sa nararamdam.		9. Magpakita ka ng kabutihang loob sa kapwa.		10. Mamampataya ka sa Pamignoon.	
1. Ang karahasan ay anumang pasyalbag sa misyon at bisyon nge pararalan, sa paggalan sa misyon at bisyon nge kapwa, o kilos na humahadlang sa layunin ng pararalan na magiging ligtas sa pagdarañas.	2. Pakikisan ng magpasabot sa anumang karahasan. magulang, nakatanda, guro at ibang awtoridad.																																				
K A R A H A S A N	3. Mahalin mo at igalaing ang sariili at ibang kapwa.																																				
1. Iwasip mo na walang maidudulot na mabuti	4. Makilahok ka sa mga gawain kapwa.																																				
ang pakikisan ng magpasabot sa anumang karahasan.	5. Sumundod ka sa mga patakaran at batas																																				
magulang, nakatanda, guro at ibang	pararalan.																																				
2. Pakikisan ng magpasabot sa anumang	6. Pakitunguhan mo ang anumang sitwasyon																																				
karahasan.	na naging mahinahanon.																																				
3. Mahalin mo at igalaing ang sariili at ibang	7. Makipagkalibigan ka sa kapwa mag-aaral.																																				
kapwa.	na naging mahinahanon.																																				
4. Makilahok ka sa mga gawain kapwa.	8. Paralihan mo ang pagiging sensiblo sa narramadam.																																				
5. Sumundod ka sa mga patakaran at batas	nararamdam.																																				
pa.	9. Magpakita ka ng kabutihang loob sa kapwa.																																				
6. Pakitunguhan mo ang anumang sitwasyon	10. Mamampataya ka sa Pamignoon.																																				
pararalan.																																					
7. Makipagkalibigan ka sa kapwa mag-aaral.																																					
8. Paralihan mo ang pagiging sensiblo sa nararamdam.																																					
9. Magpakita ka ng kabutihang loob sa kapwa.																																					
10. Mamampataya ka sa Pamignoon.																																					

<p>Pamilya</p> <table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="text-align: center; padding: 5px;">1. Tinuro ng magliling-puri ang tamang magandang asal sa anak.</td> <td style="text-align: center; padding: 5px;">3. Binibigyan ng tamang gabya ang anak para magkaroon ng positibong pananaw sa buhay.</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center; padding: 5px;">2. Binigyan ng tamang gabya ang anak para guawa ng maibuti.</td> <td style="text-align: center; padding: 5px;">2. Binibigyan ng tamang gabya ang anak para magkaroon ng positibong pananaw sa buhay.</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center; padding: 5px;">3. Binibigyan ng tamang gabya ang anak para magkaroon ng positibong pananaw sa buhay.</td> <td style="text-align: center; padding: 5px;">1. Nagasaawa ng mga programang magpapaulad sa kamarayang ng mga bata tungkol sa</td> </tr> </table>		1. Tinuro ng magliling-puri ang tamang magandang asal sa anak.	3. Binibigyan ng tamang gabya ang anak para magkaroon ng positibong pananaw sa buhay.	2. Binigyan ng tamang gabya ang anak para guawa ng maibuti.	2. Binibigyan ng tamang gabya ang anak para magkaroon ng positibong pananaw sa buhay.	3. Binibigyan ng tamang gabya ang anak para magkaroon ng positibong pananaw sa buhay.	1. Nagasaawa ng mga programang magpapaulad sa kamarayang ng mga bata tungkol sa						
1. Tinuro ng magliling-puri ang tamang magandang asal sa anak.	3. Binibigyan ng tamang gabya ang anak para magkaroon ng positibong pananaw sa buhay.												
2. Binigyan ng tamang gabya ang anak para guawa ng maibuti.	2. Binibigyan ng tamang gabya ang anak para magkaroon ng positibong pananaw sa buhay.												
3. Binibigyan ng tamang gabya ang anak para magkaroon ng positibong pananaw sa buhay.	1. Nagasaawa ng mga programang magpapaulad sa kamarayang ng mga bata tungkol sa												
<p>Gawain 5</p> <table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="text-align: center; padding: 5px;">1. Tinuro ng magliling-puri ang tamang magandang asal sa anak.</td> <td style="text-align: center; padding: 5px;">3. Binibigyan ng tamang gabya ang anak para magkaroon ng positibong pananaw sa buhay.</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center; padding: 5px;">2. Binibigyan ng tamang gabya ang anak para guawa ng maibuti.</td> <td style="text-align: center; padding: 5px;">2. Binibigyan ng tamang gabya ang anak para magkaroon ng positibong pananaw sa buhay.</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center; padding: 5px;">3. Binibigyan ng tamang gabya ang anak para magkaroon ng positibong pananaw sa buhay.</td> <td style="text-align: center; padding: 5px;">1. Nagasaawa ng mga programang magpapaulad sa kamarayang ng mga bata tungkol sa</td> </tr> </table>	1. Tinuro ng magliling-puri ang tamang magandang asal sa anak.	3. Binibigyan ng tamang gabya ang anak para magkaroon ng positibong pananaw sa buhay.	2. Binibigyan ng tamang gabya ang anak para guawa ng maibuti.	2. Binibigyan ng tamang gabya ang anak para magkaroon ng positibong pananaw sa buhay.	3. Binibigyan ng tamang gabya ang anak para magkaroon ng positibong pananaw sa buhay.	1. Nagasaawa ng mga programang magpapaulad sa kamarayang ng mga bata tungkol sa	<p>Pagyamanin</p> <table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="text-align: center; padding: 5px;">1. Tinuro ng magliling-puri ang tamang magandang asal sa anak.</td> <td style="text-align: center; padding: 5px;">3. Binibigyan ng tamang gabya ang anak para magkaroon ng positibong pananaw sa buhay.</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center; padding: 5px;">2. Binibigyan ng tamang gabya ang anak para guawa ng maibuti.</td> <td style="text-align: center; padding: 5px;">2. Binibigyan ng tamang gabya ang anak para magkaroon ng positibong pananaw sa buhay.</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center; padding: 5px;">3. Binibigyan ng tamang gabya ang anak para magkaroon ng positibong pananaw sa buhay.</td> <td style="text-align: center; padding: 5px;">1. Nagasaawa ng mga programang magpapaulad sa kamarayang ng mga bata tungkol sa</td> </tr> </table>	1. Tinuro ng magliling-puri ang tamang magandang asal sa anak.	3. Binibigyan ng tamang gabya ang anak para magkaroon ng positibong pananaw sa buhay.	2. Binibigyan ng tamang gabya ang anak para guawa ng maibuti.	2. Binibigyan ng tamang gabya ang anak para magkaroon ng positibong pananaw sa buhay.	3. Binibigyan ng tamang gabya ang anak para magkaroon ng positibong pananaw sa buhay.	1. Nagasaawa ng mga programang magpapaulad sa kamarayang ng mga bata tungkol sa
1. Tinuro ng magliling-puri ang tamang magandang asal sa anak.	3. Binibigyan ng tamang gabya ang anak para magkaroon ng positibong pananaw sa buhay.												
2. Binibigyan ng tamang gabya ang anak para guawa ng maibuti.	2. Binibigyan ng tamang gabya ang anak para magkaroon ng positibong pananaw sa buhay.												
3. Binibigyan ng tamang gabya ang anak para magkaroon ng positibong pananaw sa buhay.	1. Nagasaawa ng mga programang magpapaulad sa kamarayang ng mga bata tungkol sa												
1. Tinuro ng magliling-puri ang tamang magandang asal sa anak.	3. Binibigyan ng tamang gabya ang anak para magkaroon ng positibong pananaw sa buhay.												
2. Binibigyan ng tamang gabya ang anak para guawa ng maibuti.	2. Binibigyan ng tamang gabya ang anak para magkaroon ng positibong pananaw sa buhay.												
3. Binibigyan ng tamang gabya ang anak para magkaroon ng positibong pananaw sa buhay.	1. Nagasaawa ng mga programang magpapaulad sa kamarayang ng mga bata tungkol sa												

Isaśip

Gawain 7 (Halimbawang sagot)

1. Ang mga bagong kalamnan na natinunan ko patungkol sa anigkop na kilos upang pagpasok ko sa paralaran para hindi ako masasangkot sa bawat maiwasan at masipili ang karahasan sa paralaran ay magisilbing gabay ko sa bawat estudyante. Sa halip kabutihang ang ipakita sa kapwa.
2. Ang mga gawing magpapaulad ng anigkop na kilos tungo sa pagseguro sa anumang uti ng karahasan at iling nillahokan ay ang symposium kung saan natutunan ko na walang magandang maidulot ang pakikisamangkot sa anumang karahasan sa buhay ko bilang estudyante.
3. Mahalagaang makitsa sa layunin na masugpo ang karahasan sa loob ng paralaran at magisilbing sa lipunan ng kinabibilangan para mas payapa at ligtas ang paralaran sa lahat ng mga kabataan habang pumapasok sa paralaran.

Isaśawa

Gawain 8 (Halimbawang sagot)

1. Naku pare, kung ano-anong namaman ang ipinag-uutos mo sa akin. Alyoko ko naging gawin
2. Ako ba naman, huwag ka naging magpapapekto sa ipinagkakalat ng taong yan, isa pa yan, hindi kaya naging intensya ko yun tasa masama yan.
3. Halika naman totoo kaya kumalma ka na diyari.
4. Naku, ipadaliam na natin sa guro natin, baka mapano pa ang kaklaže natin.
5. Gitl, tumigil ka naga diyari, masama yan! Mas mabuti pang mag-aral naling tayo.

Tayahin	1. D	6. D	11. C	2. C	7. A	12. D	3. D	8. D	13. D	4. C	9. B	14. C	5. B	10. B	15. A
---------	------	------	-------	------	------	-------	------	------	-------	------	------	-------	------	-------	-------

Mula tanging magkakiba ang bawat sagot ny mag-ararl	Gawining qabuay ang natibigay na nubrik sa pag-tiskor ny mya nagawa.
---	--

Karagdagang Gawain

Gawain 9

Sanggunian

Aklat:

Edukasyon sa Pagpapakatao Modyul para sa mag-aaral. Bognot, Regina et. al. (2014). 5th Floor Mabini Building. Meralco Avenue, Pasig City.

Elektronikong Hanguan:

Raja, D. (2019, June 20). 5 Effective ways to stop school violence. *MomJunction*. https://www.momjunction.com/articles/ways-to-stop-school-violence_00348545/

Yahnke, K. (2019, February 21). Ending school violence: 8 steps to improved safety. *i-Sight*. <https://i-sight.com/resources/ending-school-violence-8-steps-to-improved-safety/>

Anti - bully Filipino version. (2014, March 22). *Scribd*. <https://www.scribd.com/doc/213835798/Anti-Bully-Filipino-version>

Mid-Michigan Boxer Rescue. (*n.d.*) *50 bullying quote upang mag-inspire ka upang maging ang pagbabago na nais mong makita*. <https://tl.midmichiganboxerrescue.org/bullying-quotes-1539>

Para sa mga katanungan o puna, sumulat o tumawag sa:

Department of Education - Bureau of Learning Resources (DepEd-BLR)

Ground Floor, Bonifacio Bldg., DepEd Complex
Meralco Avenue, Pasig City, Philippines 1600

Telefax: (632) 8634-1072; 8634-1054; 8631-4985

Email Address: blr.lrqad@deped.gov.ph * blr.lrpd@deped.gov.ph